МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Стратегічні цілі та завдання розвитку системи ВО і мережі ЗВО в Україні в умовах надзвичайних ситуацій і криз воєнного стану: виклики та перспективи

Олег Шаров, директорат вищої освіти та освіти дорослих, HERE

28 жовтня 2026 р.

ОФІЦІЙНА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА:

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

1. Стратегія на 2022-2032 роки затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 № 286-р (готувалась з літа 2020 року), внесені зміни розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2025 р. № 1383-р

2. Операційний план заходів з реалізації стратегії у 2025-2028 роках затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2025 р. № 1383-р

Контекст ухвалення

Чому новий операційний план — саме зараз

Відновлення під час війни

До Стратегії 2032 додано окремий контур відбудови та реінтеграції системи вищої освіти під час та після війни

Другий операційний план

План охоплює 2025–2028 роки — серединний з трьох операційних етапів реалізації Стратегії-2032

Європейська інтеграція

Враховано рекомендації Єврокомісії зі Звітів про прогрес у рамках Пакета розширення ЄС 2023 та 2024 років

Масштаб деяких викликів для системи вищої освіти

34

закладів вищої освіти тимчасово переміщено, з них 28 продовжують роботу

157

ЗВО зруйновано та пошкоджено станом на 01.09.2026

1000

осіб із ТОТ — цільове визнання результатів навчання

26

центрів ветеранського розвитку при ЗВО (цільовий показник)

Шість стратегічних цілей

Каркас плану: 5 цілей збережено зі Стратегії-2022, ціль 6 — нова

1 Ефективність управління
Соціально відповідальна система ВО
15 завдань

2 Довіра
Громадян, держави та бізнесу до ЗВО
14 завдань

3 Якість і доступність
Конкурентоспроможна освітньо-наукова діяльність
15 завдань

4 Інтернаціоналізація
Вища освіта України у світі
14 завдань

5 Привабливість
Для навчання та академічної кар'єри
15 завдань

6 Відновлення
Відновлення системи вищої освіти після припинення або скасування воєнного стану
8 завдань • НОВА

До «Загальної частини» внесено рекомендації Єврокомісії (Пакети розширення ЄС 2023/2024): якість, статистика, оптимізація мережі. Розділ проблем доповнено ІКП 6: втрата людського капіталу, руйнування інфраструктури, переміщення ЗВО, потреби ветеранів. У зв'язку з актуалізацією термінології «державно-приватне» партнерство замінено на «публічно-приватне»

План у цифрах

Структура операційного плану 2025–2028

6
стратегічних цілей

30
операційних цілей

81
завдання та захід

4
роки реалізації (2025–2028)

Головний виконавець — МОН (у кожному завданні), із залученням співвиконавців:

- Мінфін
- Мінекономіки
- Міноборони
- НАЗЯВО
- МОЗ
- НАН України
- Мінветеранів
- Мінцифри

СЦ 1

Ефективність управління в системі вищої освіти

Соціально відповідальне врядування • 5 операційних цілей • 15 завдань

Фінансування за результатами

- Академічні, соціальні, спеціальні гранти, гранти Героїв на підставі Закону
- Аналіз досягнень та розробка Формули розподілу фінансування другого покоління
- Відновлення бюджетного кредитування за участю держбанків (у повоєнний період)

Мережа та автономія

- Модернізація й укрупнення мережі, підтримка дослідницьких університетів
- Антикризовий менеджмент у ЗВО, наглядові ради як його інструмент, експеримент з управління у ЗВО
- Унормування сталих фондів (ендавментів)

Ключовий маркер: прийняття та імплементація Закону щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам (законопроєкт 10399)

СЦ 2

Довіра громадян, держави та бізнесу

Освітня, наукова та інноваційна діяльність ЗВО • 5 ОЦ • 14 завдань

Чесність і доброчесність

- Зовнішнє оцінювання та адресне розміщення як основа прозорого вступу
- Стандартизовані цифрові інструменти перевірки доброчесності
- Систематичні опитування про дискримінацію та недоброчесність

Інновації та бізнес

- Мережа стартап-шкіл — інкубаторів — акселераторів на базі ЗВО
- Цифрова платформа «Інтерактивна мапа інноваційної інфраструктури»
- Публічно-приватне партнерство на умовах співфінансування

Ключовий маркер: відсоток вступників на бакалавра та магістра за результатами зовнішнього оцінювання та адресного розміщення бюджетних та контрактних місць

СЦ 3

Якісна та доступна освітньо-наукова діяльність

Конкурентоспроможність і доступність для різних верств населення • 5 ОЦ • 15 завдань

Якість і регулювання

- Стандарти вищої освіти на компетентнісній основі другого покоління
- Розширення сфери використання ЄДКІ (Спеціальна освіта, Психологія, Облік і оподаткування, Архітектура та містобудування, Геодезія та землеустрій)
- Інституційна акредитація, незалежні установи оцінювання та забезпечення якості вищої освіти
- Безбар'єрні цифрові сервіси та інклюзія

Інфраструктура та наука

- Оснащення базових і науково-дослідних лабораторій
- Державна цільова програма розвитку дослідницьких інфраструктур до 2026 року
- Залучення приватних інвестицій в освітній простір

Ключовий маркер: розроблення стандартів вищої освіти другого покоління на компетентнісній основі

СЦ 4

Інтернаціоналізація вищої освіти України

Інтеграція до європейського та світового освітнього простору • 5 ОЦ • 14 завдань

Впізнаваність і визнання

- Розвиток національної системи кваліфікацій, спрощене визнання освітніх кваліфікацій «тут і там»
- Інституційний аудит військової освіти за участі держав — членів НАТО
- Гармонізація структури вищої освіти з ЄПВО (рівні, галузі та спеціальності, ЄКТС)

Відкритість світу

- Спільні та подвійні освітні програми
- Сертифікація та підтримка англомовних освітніх програм
- Цифровий вступ іноземців до українських ЗВО
- Гранти для залучення іноземних НПП та наукових працівників

Ключовий маркер: спільні (подвійні) програми з університетами ТОП-1000

СЦ 5

Привабливість закладів вищої освіти для навчання та кар'єри

Студентоцентризм, лідерство, освіта дорослих • 5 ОЦ • 15 завдань

Студенти та лідери

- Студентоцентроване навчання та індивідуальні освітні траєкторії
- Програми управлінської підготовки, гендерний баланс керівництва
- Наголос на розвитку дуальної та (реальної) дистанційної форми здобуття освіти

Кадри та дорослі

- Законопроєкти «Про освіту дорослих», «Про національну систему кваліфікацій»
- Постдокторальні програми та цифрові компетентності НПП
- Зниження навчального навантаження НПП, житлові кредити, статус професора

Ключовий маркер: динаміка заробітної плати професора університету

СЦ 6

Відновлення системи ВО після воєнного стану

НОВА

НОВА стратегічна ціль • 5 операційних цілей • 8 завдань

Люди та інтеграція

- Повернення викладачів та науковців в Україну: використання досвіду закордонних університетів
- Визнання результатів навчання з ТОТ — ціль 1 000 громадян
- Спецкредитування житла для НПП/ПП/НП, які втратили його через агресію рф

Відбудова та ветерани

- Аварійно-відновлювальні роботи, реконструкція укриттів
- Освіта для ветеранів
- Ревізія та відбудова зруйнованих і пошкоджених ЗВО
- Повернення переміщених ЗВО

Прямий зв’язок з підтримкою прифронтових і переміщених ЗВО та політикою повоєнного відновлення

Зв'язок із законодавчими реформами

Операційний план закріплює конкретні законопроєкти та флагманські ініціативи як умови досягнення цілей

№ 9600/3791	**Підтримка наукової роботи науково-педагогічних працівників**	Зменшення навчального навантаження НПП. Залучення практиків. Педагогічні працівники
№10399/4946	**Фінансування здобуття вищої освіти та державна цільова підтримка**	Перехід держгрантів від експерименту до постійної моделі. Чекає на підпис Президента України
?	**Законопроєкт «Про національну систему кваліфікацій»**	Перевнесення у ВРУ та створення законодавчої бази розвитку системи професійних кваліфікацій
№ 7039	**Законопроєкт «Про освіту дорослих»**	Супроводження у ВРУ та розбудова системи освіти дорослих, освіта впродовж життя, громадянська освіта
?	**Законопроєкт про розвиток системи забезпечення якості вищої освіти**	Перезавантаження НАЗЯВО. Інституційна акредитація. Незалежні установи забезпечення якості
?	**Законопроєкт про передумови модернізації мережі закладів освіти**	Відмова від філій у вищій освіті. Реструктуризація мережі фахових коледжів у структурі ЗВО

ЗАКОН 4946. АРХІТЕКТУРА НОВОЇ МОДЕЛІ ФІНАНСУВАННЯ

У центрі моделі — вступник: його академічний результат, освітній вибір, життєва ситуація і потреби країни у фахівцях

Державне замовлення

Безпека та оборона. Набір під визначені потреби з гарантованим працевлаштуванням

Державні та регіональні бюджетні місця

Відновлення та розвиток. Безоплатне навчання на конкурсній основі, без примусового працевлаштування

Державні гранти на навчання

Підтримка особистого вибору та пільгових категорій. Повна або часткова оплата навчання

Додаткові інструменти: **Пільгові довгострокові кредити** **Ваучери**

ЗАКОН 4946. ДЕРЖАВНЕ ЗАМОВЛЕННЯ: ФОКУС НА БЕЗПЕЦІ ТА ОБОРОНІ

Державне замовлення зберігається для:

- **Вищих військових навчальних закладів**
- **Закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання**

- Безпека та оборона — ключовий пріоритет держави на тривалий історичний період
- Держава фінансує підготовку фахівців для визначених потреб сектору безпеки та оборони і гарантує працевлаштування за фахом у відповідних структурах
- Курсант — це посада в службовій кар'єрі

ЗАКОН 4946. ДЕРЖАВНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ БЮДЖЕТНІ МІСЦЯ: ФОКУС НА ВІДНОВЛЕННІ Й РОЗВИТКУ

Бюджетні місця — підтримка драйверів національної економіки

- Реалізація конституційного права на безоплатну вищу освіту на конкурсній основі за всіма спеціальностями
- Кількість місць — за новою моделлю прогнозування потреб ринку праці
- Заклади конкурують за вибір місця навчання вступником, який проходить конкурсний відбір
- Регіони можуть додатково підтримувати підготовку фахівців для власного розвитку

Пріоритети розвитку

Фундаментальні науки, технології та інфраструктура, освіта і медицина — для процвітання країни в умовах жорсткої глобальної конкуренції

Жодної примусової праці

ЗАКОН 4946. ДЕРЖАВНІ ГРАНТИ: ПІДТРИМКА СУБ'ЄКТНОСТІ ВСТУПНИКА ТА ПІЛЬГОВИХ КАТЕГОРІЙ

Як це працює: вступник проходить за конкурсом на контракт, а держава повністю або частково оплачує його навчання грантом

Академічні	Гранти Героїв	Соціальні	Спеціальні
за поважні результати зовнішнього оцінювання — підтримка особистого вибору закладу та програми	учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, особливі заслуги, постраждалі учасники Революції Гідності	для вразливих і соціально незахищених категорій населення	за визнані мистецькі та спортивні досягнення

- Розмір і порядок надання грантів визначає Уряд за видами та категоріями отримувачів
- Окремий грант — для навчання на програмах підготовки офіцерів запасу

ЗАКОН 4946. ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС В УМОВАХ ДЕМОГРАФІЧНОЇ ЗИМИ

Хто вже навчався за кошти бюджету або з державним грантом, зможе повторно здобути той самий ступінь із державним фінансуванням

- ✓ Набуття нових професій в умовах їх швидкого застарівання та конкуренції з ШІ
- ✓ Здобуття нових компетентностей для особистого розвитку та кар'єри
- ✓ Формування національної культури безперервної освіти
- ✓ Максимальне використання потенціалу системи вищої освіти України

Умови доступу

- щонайменше 7 років страхового стажу після попереднього навчання, або
- втрата можливості працювати за станом здоров'я, або
- статус учасника бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, постраждалого учасника Революції Гідності — незалежно від стажу

ЗАКОН 4946. ЩО ДАЮТЬ ЗМІНИ: АДРЕСНІСТЬ, СПРАВЕДЛИВІСТЬ, ЗВ'ЯЗОК ІЗ ПОТРЕБАМИ КРАЇНИ

Зберегти безоплатне здобуття вищої освіти

Підтримати особистий вибір вступників

Надати підтримку соціально незахищеним і вразливим категоріям

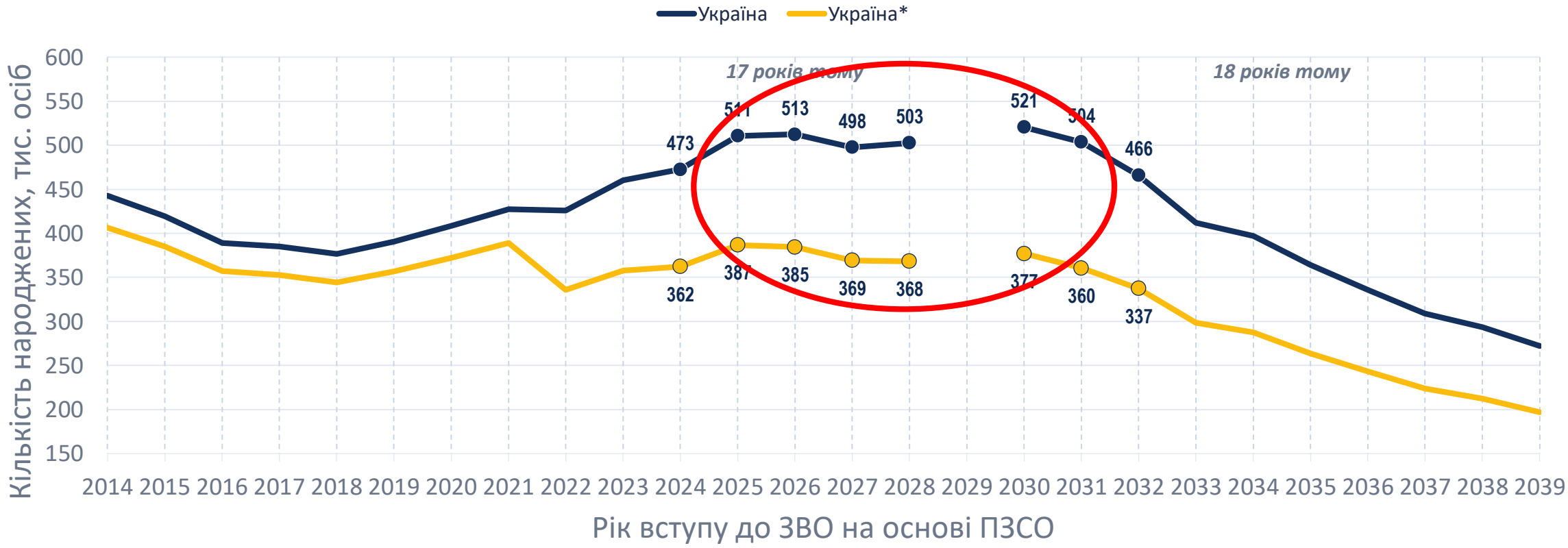
Сфокусувати ресурси на пріоритети відновлення та розвитку

Розвинути інструменти підтримки регіональних пріоритетів

Розвивати освіту впродовж життя

ДЕМОГРАФІЯ: БЕЗ ІЛЮЗІЙ

Кількість народжених 17 років тому (вступ до 2028 р.) і 18 років тому (вступ з 2030 р.)

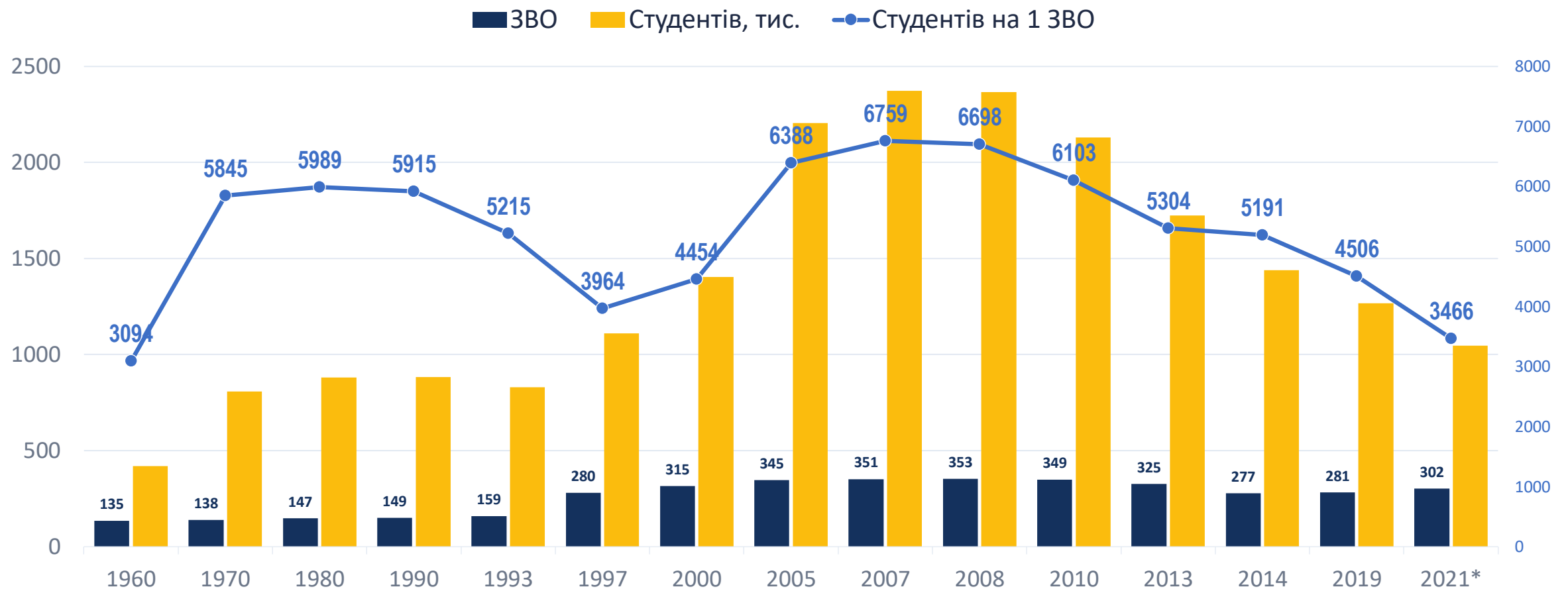
Україна — песимістична оцінка з частковим урахуванням тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, окремих районів Донецької та Луганської областей, з урахуванням втікачів від війни за межі України у 2022 році (без урахування втікачів від війни в 2023 році і надалі*

МЕРЕЖА ВИЩОЇ ОСВІТИ (2025)

Суб'єкти освітньої діяльності у сфері вищої освіти	Разом	Державні	Комунальні	Приватні
Заклади вищої освіти (державні: МОН, МОЗ, МК, МФ, інші)	265	151	23	91
Вищі військові навчальні заклади (МО, СБУ, ДПСУ, інші)	11	11	0	0
Заклади вищої освіти із спец. умовами навчання (МВС, МЮ)	10	10	0	0
Заклади фахової передвищої освіти, у яких є програми бакалавра	57	42	14	1
Територіально відокремлений структурний підрозділ ЗВО	70	28	0	42
Територіально відокремлений підрозділ ЗВО із специфічними умовами навчання	3	3	0	0
Заклади післядипломної освіти	7	3	4	0
Наукова установа (Київський Академічний Університет)	1	1	0	0
Заклади вищої духовної освіти	3	0	0	3
Військовий навчальний підрозділ закладу вищої освіти	11	11	0	0
Наукові установи, які здійснюють освітню діяльність лише на третьому рівні вищої освіти (аспірантура)	182	181	0	1
Усього:	**620**	**441**	**41**	**138**

МЕРЕЖА ЗВО: У КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ

Кількість ЗВО, студентів і студентів на один ЗВО ***(без аспірантів)*** *1960–2021*

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Укрупнення галузей та спеціальностей (виконано): ПКМУ від 30.08.2024 № 1021
2. Моніторинг переміщених закладів вищої освіти (https://pzvo.edupolicy.org.ua/pro-proekt/)
3. Запровадження антикризового менеджменту в ЗВО, які відповідають критеріям кризового стану (підводимо підсумки громадського обговорення)
4. Законопроєкт про передумови модернізації мережі ЗО: закриття ТВСП, виокремлення фахових коледжів із ЗВО, наповнення змістом і скорочення типів ЗВО (погоджується в органах державної влади)

МАПА СИСТЕМНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Столиця	класичні та спеціалізовані ЗВО
Університетські центри	класичний та 2–4 спеціалізовані ЗВО
Інші обласні центри	один багатопрофільний ЗВО, інколи багатопрофільний та спеціалізований ЗВО
Університетські міста	ЗВО мають бути збережені, можливо зі зміною типу закладу
ВВНЗ і ЗВО СУМ, мистецькі ЗВО	за окремою логікою

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

ГОТОВИЙ ВІДПОВІСТИ НА ВАШІ ЗАПИТАННЯ